

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

☰ Izpitna pola 1 ☰

Obča geografija – Izbrane regije

Petek, 29. avgust 2008 / 100 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpiti pola vsebuje 34 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v **izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 2 strani.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

A1 – OBČA

1. Med naštetimi pojmi obkrožite **tri zunanje sile**, ki vplivajo na preoblikovanje površja:

sončno sevanje   denudacija   preperevanje
 akumulacija   gravitacija   moč vode

(1 točka)

2. V tabelo vpišite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je nepravilna.

Trditev	DA ali NE
Zunanji preoblikovalni procesi znižujejo višinske razlike na zemeljskem površju.	
Mehansko preperevanje je najmočnejše na območjih z ekvatorialnim podnebjem.	
Denudacija je najizrazitejša na pobočjih s tanko plastjo preperine.	
V zgornjem toku reke, kjer je tok najhitrejši, prevladuje bočna erozija.	

(2 točki)

3. **Priloga 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje eno izmed oblik reliefsa, ki je posledica preperevanja in ploskovnega odnašanja. Imenujte **reliefno obliko** in napišite **ime kamnine**, ki jo sestavlja.

Reliefna oblika: _____ Ime kamnine: _____
 (2 točki)

4. **Priloge 2, 3 in 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo različne reliefne oblike. Imenujte **vrsto erozije** ali **akumulacije**, ki je odločilno vplivala na **oblikovanje** posamezne reliefne oblike.

Priloga 2: _____

Priloga 3: _____

Priloga 4: _____

(2 točki)

5. Opišite **vpliv** dveh **zunanjih preoblikovalnih procesov** na **nastanek** reliefne oblike, ki jo prikazuje **priloga 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

1 _____
_____

2 _____
_____

(1 točka)

6. Pojasnite dva razloga, zakaj je **tip reliefsa**, ki mu pripada reliefna oblika v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**, manj primeren za poselitev.

1 _____
_____

2 _____
_____

(2 točki)

A2 – OBČA

7. Obkrožite črko pred **najustreznejšo** definicijo prometa.
- A Promet je terciarna dejavnost, ki obsega prevoz z avtomobili, letali, ladjami in vlaki.
 B Promet je terciarna dejavnost, ki obsega prevoz oseb in tovora ter prenos podatkov iz kraja v kraj.
 C Promet je storitvena dejavnost, ki obsega prevoz tovora in ljudi iz kraja v kraj.
 D Promet je terciarna dejavnost, ki obsega javni in osebni prevoz iz kraja v kraj.

(1 točka)

8. V tabelo vpišite **vrsto** prometa, ki mu ustreza navedene značilnosti.

Vrsta prometa	Naravne danosti	Primernost za prevoz	Hitrost	Cena
	prilagaja se površju, vreme ga lahko zelo ovira	za potnike in tovor na kratkih razdaljah	ustrezna na kratkih razdaljah	najnižja na kratkih razdaljah
	strm relief ga močno omejuje	za velike količine tovorov, za udoben in varen prevoz potnikov	ustrezna na večjih razdaljah	nižja in energijsko varčna
	primerne obale, mirne vode	za vse tovore in potnike	nizka, a gospodarna	nizka
	velike površine za letališča, vreme ga ovira	potniki, drag in pokvarljiv tovor	najvišja	najvišja

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1997: Geografija za srednje šole, str. 233. DZS. Ljubljana)

(2 točki)

9. Opišite dva vpliva **letalskega** prometa na **okolje**.

1 _____

2 _____

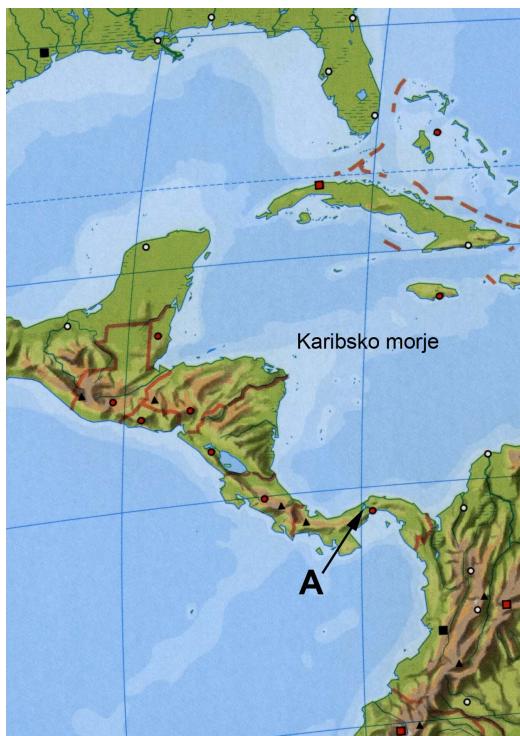
(2 točki)

10. Avstralija ima okoli 400 letališč z rednim potniškim prometom. Opišite **vzrok** za veliko letališč.

(1 točka)

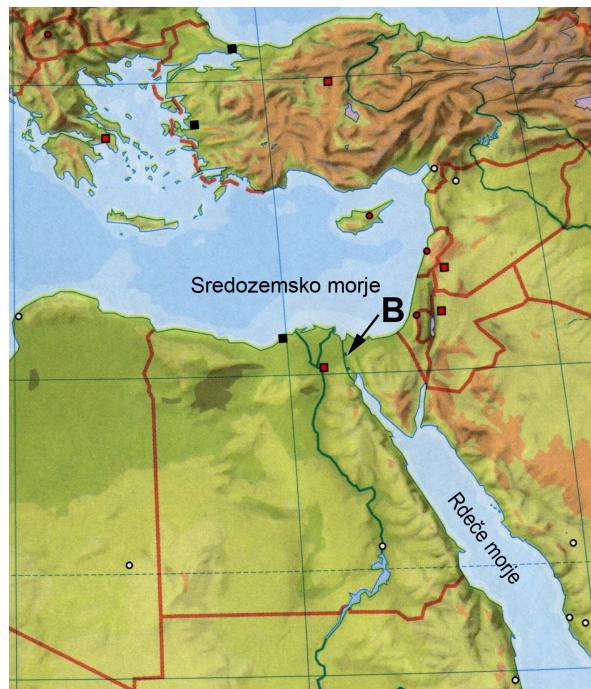
11. Poimenujte **prekopa**, ki sta na **karti 1** in **2** označena s črkama **A** in **B** ter pojasnite **vlogo prekopa B v gospodarstvu evropskih držav**.

Karta 1

(Vir: *Atlas nemih zemljevidov sveta*, str. 34. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2006)

Karta 2

(Vir: *Atlas nemih zemljevidov sveta*, str. 28. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2006)

A _____

B _____

Pojasnitev: _____
_____

(2 točki)

12. Napišite dve **storitvi**, ki ju omogoča **svetovni splet** (internet), in opišite njegov vpliv na **spreminjanje življenja ljudi**.

Storitvi:

1 _____

2 _____

Opis vpliva: _____
_____

(2 točki)

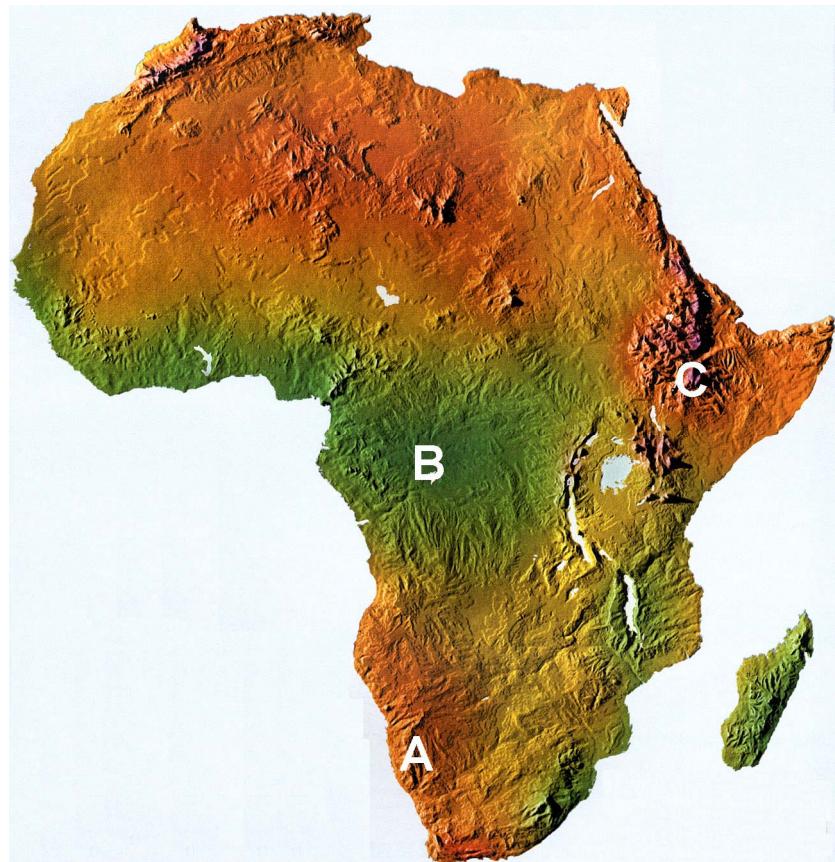
B1 – SVET

13. Reke v levem stolpcu smiselno povežite s trditvami v desnem tako, da pred vsako trditev **vpišete ustrezno številko reke**.

1 Nil	_____	Izlica se v Gvinejski zaliv.
2 Niger	_____	Teče skozi puščavo Namib.
3 Kongo	_____	V delti je nastalo eno najgosteje poseljenih območij v Afriki.
4 Zambezi	_____	Ima največje porečje med afriškimi rekami.
5 Oranje	_____	

(2 točki)

14. K črkam, ki na **karti 3** označujejo območja v Afriki, pripишite prevladujoči **tip prsti**.

Karta 3

(Vir: Bahar, I., in drugi, 2000: Geografija za 8. razred devetletke, Delovni zvezek, str. 20. Mladinska knjiga. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

(2 točki)

15. **Obkrožite podnebje**, v katerem afriško prebivalstvo najpogosteje ogrožajo **suše**, in **opišite** en naravnogeografski in en družbenogeografski **vzrok** zanje.

Sredozemsko podnebje

Tropsko suho podnebje

Tropsko polsuho podnebje

Naravnogeografski vzrok: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(3 točke)

16. Razviti svet pomaga odpravljati posledice suš v Afriki s **humanitarnimi akcijami**. Razložite, zakaj tovrstna pomoč **ni dovolj uspešna**.

(1 točka)

17. Z **dvema primeroma** pojasnite, kako bi poleg pomoči v hrani in zdravilih še lahko **pomagali** lačnim v Afriki.

1 _____

---

2 _____

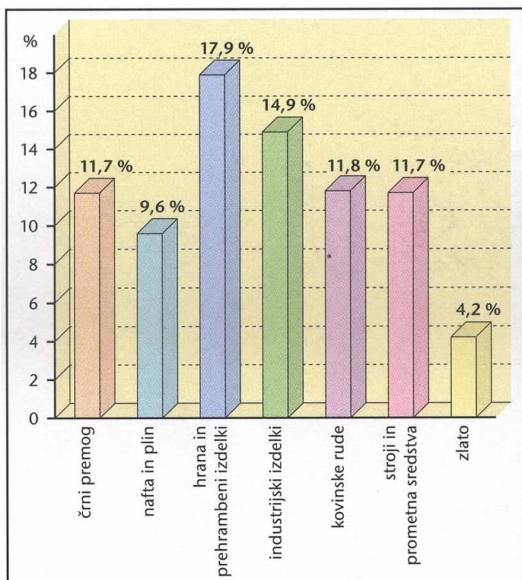

(2 točki)

B2 – SVET

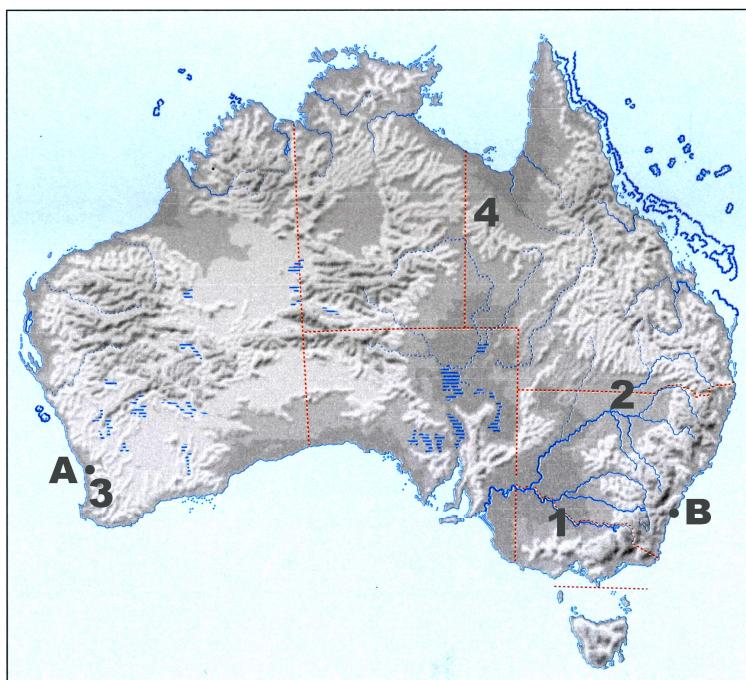
18. **Graf 1** prikazuje sestavo avstralskega izvoza za leti 2001 in 2002. Zakaj je ta izvoz bolj podoben izvozu **držav v razvoju**?

Graf 1

(1 točka)

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Svet, str. 129. Modrijan. Ljubljana)

19. Na **karti 4** so s številkami od 1 do 4 označena območja s prevladujočimi oblikami kmetijstva. K posamezni obliki kmetijstva napišite ustreznno **številko območja**.

Karta 4

- _____ sredozemsko kmetijstvo
- _____ ekstenzivna govedoreja
- _____ tržno žitno poljedelstvo
- _____ ekstenzivna ovčereja

(2 točki)

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Svet, Delovni zvezek, str. 48. Modrijan. Ljubljana)

20. Na območju tržnega žitnega poljedelstva so **družinske farme**, ki pa se večinoma ukvarjajo še z **dodatno kmetijsko panogo**. Napišite katero in opišite, zakaj ne pridelujejo samo **pšenice**.

Kmetijska panoga: _____

Vzrok: _____

(2 točki)

21. Veliko število ovac lahko negativno vpliva na pokrajino, kjer se pasejo. Napišite, kateri naravni **negativni proces** lahko sprožijo ali pospešijo.

Proces: _____

(1 točka)

22. Napišite **dve naravni nesreči**, ki pogosto prizadeneta Avstralijo.

1 _____ 2 _____
(1 točka)

23. Imenujte avstralski mesti, ki sta na **karti 4** označeni s črkama **A** in **B** ter navedite dve razlike, po katerih se **avstralska milijonska mesta** razlikujejo od milijonskih mest v Afriki.

A _____ B _____

Razliki:

1 _____
_____

2 _____
_____

(3 točke)

C1 – EVROPA

24. Na **karti 5** s poudarjeno črto označite **severni tečajnik** in napišite njegovo geografsko širino.

Karta 5

(Vir: Atlas nemih zemljevidov sveta, str. 6 in 7. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2006)

Geografska širina: _____

(2 točki)

25. Dopolnite spodnje povedi.

Švedski in norveški jezik sodita v skupino _____ jezikov,

finski in estonski jezik sta _____ jezika,

litovski in latvijski jezik pa uvrščamo med _____ jezike.

V Severni Evropi prevladuje _____ vera.

(2 točki)

26. Naštejte **naravni nesreči**, ki najbolj ogrožata prebivalstvo **Islandije**, in opišite vzrok teh nesreč.

Naravni nesreči:

1 _____ 2 _____

Vzrok: _____

(2 točki)

27. Evropske države imajo različen delež priseljencev. Pojasnite vzrok za **manjši** delež **tujih** priseljencev v **nordijskih** državah.

_____

_____

_____

(1 točka)

28. Navedite **alternativni vir** energije, ki ga izkoriščajo na **Danskem**, in opišite eno izmed **naravnih danosti**, ki omogoča izkoriščanje tega vira.

Alternativni vir: _____

Opis: _____

_____

_____

(2 točki)

29. Pojasnite vzrok, zaradi katerega je **poraba energije** na prebivalca v **nordijskih** državah **višja** kakor v drugih evropskih državah.

_____

_____

_____

(1 točka)

C2 – EVROPA

30. Na **prilogi 5 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črkami označene **pokrajinske enote** Jugovzhodne Evrope. Imenujte označene pokrajinske enote.

A _____

B _____

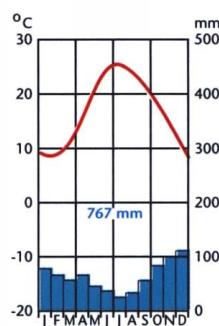
C _____

D _____

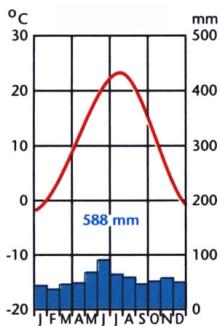
(2 točki)

31. **Klimograma 1 in 2** prikazujeta letno razporeditev temperatur in padavin za Hvar in Bukarešto. Imenujte **podnebna tipa** in napišite prevladujočo vrsto padavin po nastanku v **Bukarešti poleti**.

Klimogram 1

Klimogram 2

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa, str. 150. Modrijan. Ljubljana)

Hvar: _____

Bukarešta: _____

Vrsta padavin: _____

(3 točke)

32. Turizem na **Hrvaškem** je ena izmed vodilnih gospodarskih dejavnosti tudi zaradi številnih kulturnih spomenikov in naravne dediščine. Spodaj navedenim turističnim krajem oziroma območjem pripišite, ali turizem temelji na **kulturnih spomenikih ali naravni dediščini**.

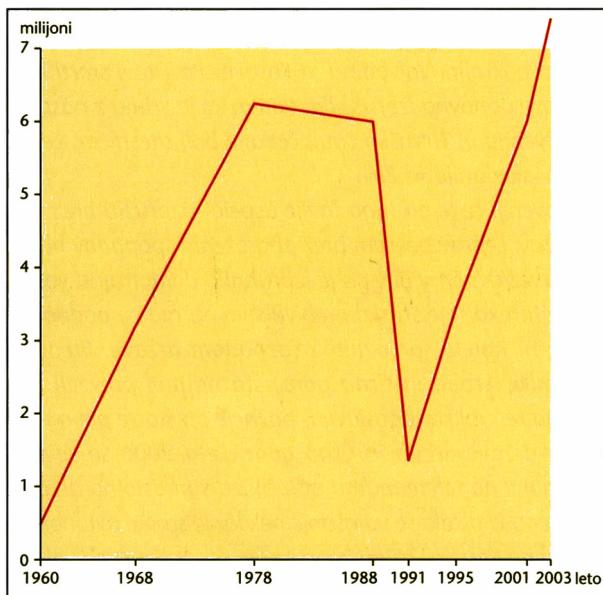
Dubrovnik: _____

Kornati: _____

Plitvička jezera: _____

(1 točka)

33. **Graf 2** prikazuje gibanje števila **tujih turistov** na **Hrvaškem** v obdobju **1960–2001**. Napišite leto **drugega najmanjšega** obiska tujih turistov po 2. svetovni vojni in navedite glavni razlog za ta upad.

Graf 2

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa, str. 153.
Modrijan. Ljubljana)

Leto: _____

Vzrok: _____
(2 točki)

34. Hrvaška obala je primerna za razvoj **navtičnega turizma**. Opišite **nastanek obale** in zakaj je ta obalni tip primeren za razvoj tovrstnega turizma.

Nastanek obale: _____

Razlaga: _____
_____
_____

(2 točki)

Prazna stran